

1956
2016

A MAGYAR
SZABADSÁG
ÉVE

MAGYAR FORRADALOM

1956

Isten áldd meg a magyart!

1956. X. 23., kedd

Kronológia: 12.53-kor a rádió bejelenti, hogy a délutánra tervezett tüntetést betiltották, 14.30-kor azonban engedélyezik. A diákok a budai Műszaki Egyetemtől indulnak el. A Petőfi-szobornál összeverődött gyűlést a Pesten végigvonuló tüntető tömegfelvonulása követi. Az első tüntetők diákok, akikhez később gyári munkások és irodai dolgozók is csatlakoznak. A felvonulók a forradalmi lengyel tábornok, Bem József szobránál, a budai oldalon tartott nagygyűlésen találkoznak. Este tömeg verődik össze a Kossuth téren, a Parlament előtt. 20 órakor a rádió Gerő Ernő beszédét sugározza, amelyben súlyosan elítéli a tüntetőket. Végre 21 órakor Nagy Imre szól a tömeghez. Egy távolabbi helyszínen tüntetők jelenlétében kerül sor a Sztálin-szobor ledöntésére kb. 21.30-kor. A tömeg megostromolja a Rádió épületét, ahol eldördül az első lövés. Az éjszaka folyamán egyre több felfegyverzett felkelő jelenik meg az utcákon, s megtámadják a középületeket: a telefonközpontokat, nyomdákat, fegyvergyárakat, rendőrőrsöket és -kapitányságokat, és egyes katonai bázisokat, például a Kilián laktanyát, valamint a Szabad Nép, a pártlap szerkesztőségét.

A DIÁKOK TÜNTETÉSE

Reggel anyuval a temetőbe indultunk. Először a Papp utána a Fabsics nagypapához mentünk. Fabsics nagypapa sírja nagyon száraz volt, s ezért megöntöztük. Ezután hazajöttünk, és én megcsináltam a leckét és hegedültem, 1h-ra iskolába mentem. Az első óra, énekóra a tanárnő dolgai miatt elmaradt. Ez idő alatt én hazaszaladtam az orosz röpdolgozatokat aláíratni. Ezen az órán Pinke I. mesélt. A második órán felolvasták a földrajz dolgozatokat, amely nekem 4/5-re sikerült. Orosz órán én is feleltem 5-re. A mértan és a magyar óra feleléssel telt el. Utána még osztályfőnöki óra is volt. Elrendeztük az ülést. 3/4 7.-kor jöttem haza. Eddig nem hallottam, se nem láttam semmit. Mikor hazaértem Kati azt mondta, hogy az emberek tüntetnek. Én erről még nem hallottam semmit, csak tegnap mondta be a rádió, hogy Szegeden a diákok tüntettek és Lengyelországban is felkelés volt. Góré olvasta a Szabad ifjúság röpiratát. Én is elolvastam. Ez a diákok tüntetéséről szólt. Mikor az utcára mentem láttam, hogy a „Corvin”-nál három nagy teherautó vitte az egyetemistákat. Az autó tetején egy fiú állt és ezt kiabálta a többiekkel: Ruzsik haza! Elég volt a Rákosikból! Ne csináljunk semmit késve Nagy Imrét a vezetésbe! Később Maját elkísér-

tem hittanra, mert ő nem mert egyedül elmenni. Hazafelé jövet egy tüntető tömeggel találkoztunk, amely a Népszínház utcánál megállt és elénekelte a Himnuszt. Este meghallgattuk Gerő Ernő beszédét. Ezalatt Góré a stúdióban volt. 9h-kor feküdtem le. Az ágyban még hallottam, hogy kiabálják: Ledöntjük a Sztálin szobrot! Vesszen Gerő!

1956. X.24., szerda

Kronológia: Vidéken állomásozó szovjet tankoszlopok érkeznek a hajnali órákban a fővárosba. Ettől kezdve a következő napokban spontánul szerveződő ellenálló csoportok tűnnek fel a kulcsfontosságú helyszíneken, Pesten a Corvin közben, a Tűzoltó utcában, Budán a Széna tér környékén és a Móricz Zsigmond körtéren. Az Akadémia utcái Pártközpontban Nagy Imrét javasolják a miniszterelnöki posztra. Kora reggel a rádió elítéli a felkelőket, és kihirdeti a szükségállapotot. A helyi és központi kormányzervek összeomlását pótlandó létrejönnek az önkéntes forradalmi bizottságok, mini például az újpesti városházán. Az első budapesti munkástanács az Egyesült Izzó Gyárban, ugyancsak Újpesten alakul meg. Ezt követően számos munkástanács jön létre az egész városban, például az óriási Csepeli Vas- és Fémművekben.

KITÖRT A FORRADALOM

Reggel már 6h-kor fent voltam. Puffogásra, durrogásra ébredtem. Gyorsan felkeltem, felöltözök és kiszaladtam az utcára. Az utcán nagy volt a köd, még a Guttenberg térig sem lehetett ellátni. Sokan azt mondták, hogy mesterséges köd. Nem láttam, csak a Guttenberg tér felől hallatszott puskaropogás. A kapuban Mari azt mondta, hogy az éjjel az emeleten nem aludt senki mert a Szabad Nép székházának az összes ablakát kidobták két autót felgyújtottak, egyszóval nagy rumlit csináltak. A kőműves munkások, akik a házat tatarozták azok is bejöttek és „Ilmaros szaki” azt mondta, hogy egész éjjel nem aludt és itt volt a Békés utcánál. Mesélte, hogy az egész utcán sötét volt és a falnál kúszva harcoltak az egyetemisták az ávósok ellen. Ezután Jancsihoz mentem. Ő mutatott egy röpcédulát amelyből egyet nekem is adott. Azt is mondta, hogy Moór tanár dedikálta nekik a 14. pontot. Én is leírtam, igaz, hogy neki csak hiányosan volt meg. Jancsiéknál 6 rendőr volt akik a szabadságharcosok elöl az éjjel ide menekültek. A kormány öbennük sem bízott, mert ugyan puskával, de töltény nélkül küldték ki őket a Szabad Nép védelmére. 10h-ra a köd részben már eloszlott és láttam, hogy az utcán a forradalmárok már puskákat visznek.

Kovács néni mondta anyukámnak, hogy Jancsi naplót ír. Erre én is belekezdtem a napló írásába. Később Bicskei bácsi elmesélte, hogy mi volt tegnap. Azt mondta, hogy a tömeg követelte, hogy a 14 pontot nyomtassák az újságba. Az újságírók ezt meg is ígérték, de ők még a rádióba is be akarták mondani, erre a párttitkár azt mondta, hogy csak egész nyugodtan menjenek. Azonban az ávósok nem engedték be őket a stúdióba. Erre egy magyar páncélezredes is megkérte az ávósokat azonban az ezredest lelőtték. Erre a páncélosok az ávósokat a padlásra zavarták. A nép az ezredest elhozta a Szabad Néphöz és a párttitkár íróasztalára tették. Ezután jött Radics bácsi és azt mondta, hogy a Szabad Nép könyvesboltjából minden könyvet kidobálnak és elégetnek. A kapuból még láttam, hogy 10 orosz tank akart a stúdióhoz menni, de a tömeg elé dűtött egy hatos villamost. Utána anyuval

elmentem megnézni, hogy mi újság a körúton? Láttuk a Szikra égő könyveit. Én ugyan sajnáltam a sok jó könyvet, de mindenki azt mondta, hadd égjen. Liptai aki itt lakik az átjáróban és velem jár a Kígyósihoz lopott is két könyvet. Láttuk még a feldűtött villamosokat is.

Itt már többen mondták, hogy a Sztálin-szobor itt van a körút és a Rákóczi út kereszteződésénél. Ezután mivel a tankok nem tudtak a körúton menni a mi utcánkon jöttek és azonban rálövöldöztek, úgyhogy kilyukadt olajtartálya és az utca csupa olaj lett:

Délben Ványi albérlője is hazajött, és azt mondta, hogy az Üllői út és a Baross utca környékén is nagy harcok voltak, és a villanydrótok is le vannak szakadva, továbbá 2 villanyoszlop ki van dűlve és két orosz tank is ég. Ebéd után 80 tank ment végig az Akácfa utcán. Árvai néni elment kenyérért, és hogy ne legyen baja, a Teleki tér felé ment. Azt mondta, hogy arra is két orosz tank van kilőve.

Délután Jancsihoz mentem játszani, és még mindig hallatszott lövés, közben Nagy Imre lett a miniszterelnök, aki elrendelte, hogy akinek a kezében puska van azt statáriális bíróság elé állítják. Azonban olaj volt a tűzre, hogy a Központi Vezetőség éjszakai ülésén Gerő Ernőt nem váltották le a titkárságáról. Emiatt a harc nem fejeződött be. Délben a rádió bement, hogy aki 2h-ig leteszi a fegyvert amnesztiát kap. Ezt 6 h-ig meghosszabbították. A szabadságharcosok elfoglalták az Atheneum nyomdát és onnan küldték szét a röpiratokat.

1956.X.25., csütörtök

Kronológia: 'Véres csütörtök.' A szovjet tankok legénységével barátkozó magyar tüntetőkre a Parlamentnél, a Kossuth téren mind a mai napig tisztázatlan körülmények között tüzet nyitnak. Sokakat megölnék és megsebesítenek. Gerő Ernő a Párt első titkáráként Kádár János váltja fel. Maléter Pál megérkezik a Kilián laktanyába.

GERŐT FÖLMENTIK TITKÁRSÁGÁBÓL

Reggel 8h-kor keltem fel. Reggeli után átmentem Jancsihoz. Egész délelőtt lemezeztünk. Majdnem minden lemezt eljátszottunk. Eljátszottuk a tiltott Kossuth és Erdélyi indulót is. Jancsi szülei már dolgozni mentek. Az ágyúk egész nap dörögtek. 10h felé Maja is átjött és vele játszottunk. 1h-kor hazajöttünk ebédelni. Anyu azt mondta, hogy menjünk a kisszobába, mert a légnyomás betörheti az ablakot. Délután a várost rajzoltuk a kisszobában. Délután a rádió bement, hogy Gerő Ernőt felmentették tisztsége alól és helyette Kádár János lett a titkár. Ezután kitűzték a házakra a nemzetiszínű zászlót, de címer nélkül, mert az ifjúság követelte az Alkotmány címer betiltását és a csillag levételét. Ezért minden házon lukas zászló lógott.

Később a fekete zászlót is kitétték. Este Jancsi anyukája mondta, hogy a Parlamentnél óriási volt a harc, és ők is folyton az óvóhelyen voltak. Este 6h-tól kimenési tilalom volt. A kapualjban a férfiak beszélgettek, én is odamentem

és hallgattam, hogy mit beszélnek. Verebes néni albérlője a 19 éves Kókai mesélte, hogy egy orosz tankon mentek a parlament felé mikor a Néphadsereg térnél egy sortüzet kaptak, a tankról csak úgy potyogtak az emberek, ő éppen a zászlót fogta egy golyó kilőtte kezéből a zászlót és ő elesett, de rá a tankra. A tank oldaláról potyogtak rá is a golyók, de csak a térdét sebesítette meg erősebben. Ezután leesett a tankról. Még oda is csak úgy porzottak a golyók. Még szerencse volt, hogy ő is megmenekült. Sokan azt mondták, hogy az orosz tank készakarva vitte be őket a tűzbe. 6h-kor a kaput be kellett csukni. Este Góré még két röpcédulát is hozott. Az egyik az egyetemisták újabb 4 pontja, a másik pedig Kádár J. és Nagy I. tisztségéről adott hírt.

1956. okt. 26., péntek

Kronológia: Folytatódnak a harcok Budapesten és vidéken. A talán legnagyobb vérontásra a nyugat-magyarországi Mosonmagyaróváron kerül sor: magyar határőrök tüzet nyitnak a fegyvertelen tüntetőkre, 52 embert megölnek és sokat megsebesítenek.

AZ ÁVH TEGYE LE A FEGYVERT - HARC A KÖRÚTON

Reggel olvastam az ágyban, majd anyuval a körútra mentünk megnézni, hogy van e valami enniváló? Ekkor láttam először a Sztálin szobrot. Az oldalára postarabló, a parolinjára pedig strici volt írva. A Keszelyi előtt két orosz halott feküdt és egy páncélautó égett. Mindenütt orosz tankok jártak. A Szikra előtt még mindig füstölögtek a könyvek. Jancsi mondta, hogy az éjjel a Nyugati pu.-nál volt nagy harc. A rádió sokat hazudott, mert azt mondta, hogy az „ellenforradalmárok” megadták magukat és csak 3 gócpontjuk maradt, ami persze nem igaz. A kormány elrendelte, hogy aki 10h-ig leteszi a fegyvert az amnesztiát kap.

Dél előtt Jancsival a várost rajzoltuk. Apu, hogy a háznak élelmet szerezzen, a hidegkonyhából Felber bácsival hozott húst és süteményt. Ezt a ház lakói között nagy durrogás közepette kiosztotta. Ezalatt a körúton nagy harc volt. Minden ablak kitört, és lógtak ki a rekamiék a függönyök. A Röck Sz. 21. számú ház belövést kapott. Az Alkalmi Áruház kigyulladt, a Technológia és klinikával (a Baross utcai) szemben lévő házak szintén. Az írószövetség újabb 6 pontot adott ki.

A mai napon már több újság megjelent. Estére 800-an letették a fegyvert, de a felkelők 2/3 része még harcolt. Az ifjúság követelte, hogy az ÁVH tegye le a fegyvert. Este aknák robbantak.

1956. X. 27., szombat

Kronológia: Folytatódnak a harcok. A rádió bejelenti az új koalíciós kormány megalakulását, amely a Párt-központ konfliktusainak és kompromisszumainak eredményeként jön létre.

MEGALAKUL A KORMÁNY

Ma egész nap Jancsival a várost csináltuk, már nem nagyon volt dörgés. Dél előtt röpcédulákat dobáltak, de mind a Corvin tetejére estek. Délre megalakult az új kormány. A névsora a következő:

A minisztertanács elnöke: Nagy Imre

helyettesei: Apró Antal, Bognár József, Erdei Ferenc

Külügyminiszter: Horváth Imre

Belügyminiszter: Münnich Ferenc

Honvédelmi: Janza Károly

Pénzügy: Kóssa István

Igazságügy: Dr. Molnár Erik

Kohó és Gépipar: Csergő János

Bánya és energiaügyi: Czottner Sándor

Könnnyűipari: Nagy Józsefné

Város és községgazdálkodási miniszter: Nezvál Ferenc

Földművelésügyi: Kovács Béla (a független Kisgazdapárt volt főtitkára.)

Állami gazdaságok minisztere: Ribíánszki Miklós

Külkereskedelmi miniszter: Bognár József

Bel: Tausz János

Élelmiszeripari: Nyers Rezső

Begyűjtési: Gyenes Antal

Építésügyi: Apró Antal

Közlekedésügyi: Bebrics Lajos

Népművelődésügyi: Lukács György

Oktatásügyi: Kónya Albert

Egészségügyi: Babics Antal

Országos Tervhivatal elnöke: Kiss Árpád

1956. X. 28, vasárnap

Kronológia: 13.20-kor a rádió bejelenti a tűzszünetet. 17.25-kor Nagy Imre a rádióban elmondja új kormányprogramját, amely tekintetbe veszi a felkelők követeléseit, és megváltoztatja a politikai légkört, különösen a szovjet csapatkivonásra vonatkozó programpontjával. Gerő, Hegedüs és más keményvonalasok Moszkvába repülnek. A budapesti jogi karon megalakul a Magyar Értelmiségiek Forradalmi Bizottsága.

NAGY IMRE BESZÉDE

Reggel sokat olvastam a „Tom Sawyer kalandjai”-ból. Gyula gyalog a nagymamihoz ment. Délelőtt Jancsihoz mentem. Náluk a várost csináltam. 10h-kor hazamentem. Franci már ott volt. Mondta, hogy a nagymami felé nem volt nem volt semmi. Utána jött Géza bácsi, apu nagybátyja Budáról. Azt mondta, hogy míg ideért, hatszor igazoltatták. Reggel is megjelent a „Szabad Nép”, és most is közölte a kormány névsorát. Ebéd utánra megjött Gyula és azt mondta, hogy vagy 800 tank és 250 kocsi lőszer jött a város felé. Délben elrendelték a tűzszünetet, de azért mégis lőttek. A rádióban mindent megpróbáltak, ami nem volt a Rákosi rendszer alatt. Például délben harangoztak. Nálunk volt Kolics bácsi és azt mondta, hogy tegnap kezdték a Kilián György (Mária Terézia) laktanya ostromlását, és még mindig tart. Azt is mondta, hogy a Práter utcai házak is kárt szenvedtek. Délután átmentem Jancsihoz. Náluk a várost csináltuk. Én egy utcát és egy teret neveztem el a forradalomról. Este Nagy Imre miniszterelnök beszédet mondott. Beszédében megígérte, hogy megszűnik az ÁVH, nemzeti ünnep lesz március tizenötödike. Továbbá megígérte, hogy hazánk címere ifjúságunk követelése szerint újból a Kossuth címer lesz, és hogy 24 órán belül az orosz csapatok megkezdik a kivonulást.

1956. X. 29., hétfő

Kronológia: Nagy Imre a Pártközpontból a Parlamentbe költözik. Még előfordulnak a szovjetekkel fegyveres összecsapások, de ugyanakkor folynak a különböző felkelő csoportokkal is a tárgyalások, nevezetesen a Deák téri Rendőr-főkapitányságon, hogy előkészítsék a Forradalmi Karhatalmi Bizottságot, és megszervezzék a kibontakozóban lévő Nemzetőrséget. Dudás József és csoportja elfoglalja a Szabad Nép székházát.

AZ ORSZÁG CÍMERE ISMÉT A KOSSUTH CÍMER

Ma reggel szintén olvastam és egyben befejeztem a „Tom úrfi, mint detektív” c könyvet. Anyu és apu már 6h-kor elindultak Rákospalotára. Reggeli után átmentem Jancsihoz. Átvittem a „Pesti Hírlap” lexikonát és abból neveztem el a város utcáit. Délfelé kiabálást hallottunk kinéztünk és láttuk, hogy a „Nemzeti Színház”-nál egy nagy tömeg

kiabálja: „Ruszkik haza!” Délután Jancsinál voltam. Este Ványi albérlője Jancsi mondta, hogy az egyetemisták a Kilián laktanya védőjét akarják honvédelmi miniszternek, aki Maléter Pál.

1956. X. 30., kedd

Kronológia: A szovjet katonai erők elkezdik kivonulásukat a fővárosból. Elkeseredett harcok folynak a Köztársaság téren, ahol a felkelők megostromolják a budapesti párházat. Mindkét oldalon vannak halálos áldozatok és sebesültek. Az ostrom után a feldühödött tömeg az épület számos védőjét meglincseli vagy lelövi. Nagy Imre bejelenti az egypártrendszer felszámolását. Mindszenty bíborost kiszabadítják a házi őrizetből.

A PÁRTHÁZ OSTROMA

Reggel már a „Tanár úr kérem”-ből olvastam. Délelőtt Jancsinál voltam. Már a nagyszobában dolgoztunk. Nagyon szép idő volt. Jancsival a naplónkat írtuk. Nagyon sok repülő járt a levegőben. Röpcédulákat dobáltak, de balszerencsénkre a Corvin tetejére estek. Ma jelent meg először a „Függetlenség” c. napilap. Délelőtt ugyan nem lőttek, de délután versenyeztek a mennydörgéssel. Később megtudtam, hogy a Kommunisták Pártjához tartozók lőtték, ami a Tisza Kálmán téren van. Apu később elment megnézni, hogy mi van. Mikor hazajött, azt mondta, hogy a felkelők két ávóost felakasztottak lábuknál fogva egy fára. Az egyik rendőrruhában, a másik pedig magyar páncélosezredes ruhában volt. Mind a kettő részeg volt, borosüveggel a kezükben mentek és énekeltek, mikor az egyetemisták elfogták őket. Mindkettőjüknek kokárda volt a gomblyukában, azért, hogy megtévesszék a felkelőket, mert a felkelők üldözték az ávósokat. Az egyetemisták azonban nem tudták mind elfogni az ávósokat, mert azok a 2. emelet mélyen fekvő pincébe menekültek. Erre az egyetemisták vizet engedtek a pincébe, de hiába, mert később megtudták, hogy a földalattal van összefüggésben. Ma még itt volt Kolics bácsi, aki a Práter utcában lakik. Azt mondta, hogy ott volt ám nagy rombolás, mert velük szemben van az iskola, amely tele van felkelővel és ezért ezt is lövik az oroszok. De már az iskolában is összekeveredtek az ávósokkal, és találtak egy titkos leadót és egy ávóruhát. Este a rádió már Szabad Kossuth-rádió néven jelentkezett, és bemondta, hogy megalakult a nemzetőrség, Mindszentyt kiszabadították.

1956. X. 31., szerda

Kronológia: Mindszenty bíboros Budára érkezik. A Pravda az előző nap a Kreml által kiadott közleményt nyilvánosságra hozza; eszerint tiszteletben tartják Magyarország függetlenségét és szuverenitását, de Moszkva hivatalos álláspontja hamarosan megváltozik. A Honvédelmi Minisztériumban megalakul a Forradalmi Honvédelmi Bizottmány. A Nemzetőrség megerősítésére a Kilián laktanyába összehívott gyűlésen összecsapnak az álláspontok. Befejeződik a szovjet csapatok kivonása a fővárosból, de majdnem ezzel egy időben jelentések érkeznek a keleti határon át beáramló újabb fegyveres erőkről. Az eddig hatalmas

lévő Magyar Dolgozók Pártja feloszlik, és bejelentik egy új párt, a Magyar Szocialista Munkáspárt megalakulását. Újraélednek az 1945 utáni és előtti pártok.

AZ OROSZOK MEGKEZDIK A KIVONULÁST - EGY KIS SÉTA

Ma reggel 7h körül ébredtem. Olvastam a „Tom Sawyer kalandjai”-ból. Góré elment már korábban sétálni. Mikor hazajött azt mondta, hogy a Pártháznál sok halott ávós van. Az ávósok nagyon kegyetlenek voltak, ezért minden ember legalább egyszer belerúgott. Ezért már soknak kint volt az agyveleje vagy a bele. Apuval 9h-kor sétálni akartunk menni. A kapuban megtudtuk, hogy a „Palace” szállóban még sok az ávós. Ebben a pillanatban egy autó jött szirénázva. Az egyik ablakból egy nemzeti színű zászló, a másikkól pedig egy golyószóró állt ki. Mindenki azt mondta, hogy a „Palace” szállóba ment. Ezután elindultunk. A Guttenberg térről láttuk a Röck Sz. u.21 sz. ház belövését. Utána kimentünk a körútra, ott volt ám csak valami!? Mi mindig azt hittük, hogy mifelénk van a rumli, pedig a mi házunk nem kapott egy lövést se, ott pedig átlagosan egy házra 3 lövés esett. Tovább menve mindig több volt a belövés a házakon, és a Baross utcánál már egy ház össze is volt dülve. Arrafelé már sok tankot láttunk kilőve. Az egyikre rá volt írva generálozva. A hegedűtanárom lakása egy belövést kapott. A Baross utcától már a körút tele volt orosz halottakkal. A Pál utcánál nem lehetett tovább menni, mert itt már sok volt a rom és a kilőtt tank, amelyet Molotov cocteil féle módszerrel robbantottak fel. Innen még látszott a Kilián laktanya, melynek a sarka mind 3 emelet leszakadt. A Mária utcán és a Bródy S. utcán sétáltunk a stúdióhoz. A rádión egy csöpp vakolat nem volt és minden ablak kitört.

A kapu fölött egy tábla hirdette: Szabad Kossuth rádió! A stúdióból épp egy ávóst hoztak ki. Én nem láttam, de anyu azt mondta, hogy olyan sápadt volt mint a fal. Ezután a Puskin utcán át a Rákóczi útra mentünk. Itt már nemzetőrök is jártak. Mindenhová ki volt plakátolva: Mindszentyt szabadon! Ruzsik haz! Ruzsikje damoj! Ezután hazajöttünk Anyuval a Klauzál csarnokba mentünk. Visszafelé láttuk, hogy a Jóskát még mindig verik. Du.: Jancsi-nál voltam. Este a rádió bemondta, hogy az orosz csapatok megkezdik a kivonulást.

1956. XI. 1., csütörtök

Kronológia: Kora reggel szovjet csapatok veszik körül a Ferihegyi és a többi repülőteret. Nagy Imre bejelent a kilépést a Varsói Szerződésből, s kinyilvánítja az ország semlegességét. A rádióban elhangzik Kádár János bejelentése, amelyben „dicsőséges felkelésről” beszél. A beszéd sugárzásakor azonban Kádár már eltűnt, hogy néhány nap múlva a második szovjet intervenció nyomán térjen vissza.

HALOTTAK NAPJA - MINDSZENTY BESZÉL A RÁDIÓBAN

Reggel olvastam. Később anyu azt mondta, hogy Gyula azt az üzenetet hagyta, hogy menjek el Bözsi nénihez, mert beteg. Én előbb egy 1/2 órára átmentem Jancsihoz és csak ezután mentem el Bözsi nénihez. Egy teát főztem

neki és haza jöttem, de Bözsi néni azt mondta, hogy délután is jöjjenek vissza, ezért én a naplómmal és a tervfüzetemmel együtt visszamentem. Délután a tervfüzetbe rajzoltam. Este az ablakokban gyertyák égtek, a szabadságharcokban elesettek és a halottak napja emlékére. A rádió bement, hogy újabb orosz csapatok érkeztek Magyarországra. Ez ellen Nagy Imre tiltakozott. A rádió még közölte, hogy megszűnik az „Esti Budapest” és a „Szabad nép” és helyette „Kis Újság” és „Szabad szó” lesz. Este kikiáltották Magyarország semlegességét és Mindszenty beszédét mondott.

1956. XI. 2., péntek

Kronológia: A szovjetek visszatérésének árulkodó előjelei ellenére a fővárosban folytatódik a 'győzelmi' hangulat, és tárgyalások folynak a munkához való visszatérésről és a normális élet újrafelvételéről november 5-én, hétfőn. A szovjet nagykövetség 'mitikus ostroma'.

AZ OROSZOK KÖRÜLVESZIK MAGYARORSZÁG REPÜLŐTEREIT

Reggel sokáig ágyban voltam. Délelőtt rajzoltam a Tervfüzetembe és el akartam menni Bözsi néni fizetéséért, de nagyon sokan voltak. Délre hazajöttem. Ebéd után szintén rajzoltam a tervfüzetbe. Délután a rádió bement, hogy az oroszok körülvesszük a repülőtereket, és néhány kórházat is. Az oroszok azt mondták, hogy ezt azért teszik, mert hogyha a felkelők megtámadják az orosz lakosokat, akik a Szovjetunió felé haladnak, akkor a repülőtereket szétlövik. Még azt sem engedték meg, hogy a repülőtérről felszálljon repülőgép. Este 8h körül fekdtem le. Anyu és apu is odajöttek és így öten aludtunk két ágyban.

1956. november 3., szombat

Kronológia: A kormány újjárendeződik és kibővül; Maléter Pál lesz a honvédelmi miniszter. Bár változatlanul érkeznek hírek a szovjet csapatok főváros körüli előrenyomulásáról, megkezdődnek a Parlamentben a hivatalos tárgyalások a szovjet haderő magyarországi kivonásáról. Este Tökölön kellene folytatódniuk, de a magyar tárgyaló fél letartóztatásával hirtelen megszakadnak. Este Mindszenty kardinális élő adásban mondja el vitákat kiváltó beszédét a magyar rádióban.

MINDSZENTY HERCEGPRÍMÁS BESZÉL - ÚJ A KORMÁNY

Délelőtt a naplót írtam, mert sokat elmaradtam. Később rajzoltam a tervfüzetbe. A ma megjelent újságok közölték, hogy hétfőre teljesen helyreáll a rend. Megkezdődik az iskola, a gyárakban megindult a munka: és ahol lehet, megindul a közlekedés.

Este Bözsi nénihez mentem aludni, hogy ne legyen egyedül. Útközben egy „Igazság”-ot vettünk, amit este elolvastam. Az újság közölte, hogy megalakult a végleges kormány, amelyben bent van Maléter Pál, a Kilián hős parancsnoka, és Kéty Anna, aki Bécsbe utazott.

1956. november 4., vasárnap

Kronológia: A hajnali órákban szovjet csapatok özönlik el Budapestet. Nagy Imre elmondja drámai rádió-üzenetét a Parlamentben, majd a jugoszláv nagykövetségre menekül, ahol társaival együtt több mint két hétig marad. Mindszenty bíboros is elhagyja a Parlamentet, és az amerikai nagykövetségen kér menedéket - 15 évig itt él. Bejelentik, hogy megalakul az új, a szovjetek által támogatott kormány Kádár János vezetésével. A szovjet erők a magyar hadsereg részéről alig találkoznak ellenállással, de néhány napig jelentős tevékenységet fejt ki számos felfegyverzett civil csoport. A legtöbb külföldi újságíró elhagyja a Duna Hotelt, és az országból történő távozás előtt a különböző nagykövetségeken keres menedéket.

AZ OROSZOK MEGTÁMADTÁK HAZÁNKAT

Reggel kb. 6h-kor ébredtem fel és lövöldözéseket hallottam, s azt mondtam: Na mi az már megint lőnek? Ekkor Bözsi néni bekapcsolta a rádiót, amely épp akkor közvetítette Nagy Imre beszédét ami kb. így hangzott: „Ma hajnalban a szovjet csapatok támadást indítottak fővárosunk ellen, nyilvánvaló azzal a szándékkal, hogy megdöntsék a népi hatalmat. Csapatunk harcban állnak. Ezután eljátszották a Himnuszt, majd német, francia, angol és lengyel nyelven megismételték a Himnuszt és a Szózat kíséretében. Ezután Nagy Imre felhívást intézett Maléter Pálhoz és Kovács Istvánhoz, hogy azonnal jöjjenek a parlamentbe az orosz táborból. Ezután átmentünk Szabadosékhoz, míg a ház többi lakója az óvóhelyre ment. Ott hallgattuk tovább a rádiót amely 9h 14-kor elhallgatott, de mi tovább is égvé hagytuk a rádiót és egyszer csak Szabad Európa szólalt meg, amely bemondta, hogy Nagy Imre kormányát elfogták az oroszok. Még délelőtt rajzoltam a tervfüzetbe. Bözsi néni telefonált Kőbányára és Cselényi néni mondta, hogy már ott is vannak oroszok. Délfelé Bözsi néni és egy fiú kíséretében hazajöttem. Az úton láttam, hogy a Klauzál utca és az Akácfa utca el van barikádózva és most építenek a Nemzeti és a Keszelyi között egyet. Bözsi néni azt mondta, hogy most biztos itt lesz harc. A Corvintól egyedül jöttem, s láttam, hogy a Corvin tele van lőszerrel és a Szabad Népből puskások vannak. Nálunk az emeleti lakók a pincébe mentek. Délután a könyveimet rendeztem.

Forrás: Csics Gyula: *Magyar forradalom 1956 Napló*. 1956-os Intézet, 2006. 145-156.

Forrás: Bob Dent: *Budapest, 1956*. Európa Könyvkiadó, 2006. 28-32.